

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.l4@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier, SOU 2024:1

Er beteckning: Ju2024/00057

4. Problembilden

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att utredningen beskriver problembilden på riktigt sätt. För myndighetens anställda är det särskilt vanligt att utsättas för de ageranden som beskrivs under avsnittet *Trakasserier*.

I likhet med utredningen ställer sig länsstyrelsen bakom Riksrevisionens förslag i rapport RiR 2022:26 om en samlad stödfunktion som kan bistå med verktyg och råd för hur myndigheter kan hantera trakasserier, hot och våld.

6. Skyddet för tjänstemän och myndighetsutövningen, 7. Våld eller hot mot tjänsteman - ett starkare skydd, 8. En modernisering av brottet förgräpelse mot tjänsteman – ett starkare skydd mot trakasserier samt 9. Ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman

Länsstyrelsen tillstyrker de förslag som utredningen lämnar om ett förstärkt straffrättsligt skydd för tjänstemän. Särskilt de förändringar som föreslås i 17 kap. 2 § brottsbalken samt det föreslagna nya brottet förolämpning mot tjänsteman träffar de situationer som myndighetens anställda ofta utsätts för. Eftersom sådana kränkningar ofta sker upprepat över en längre tid ser länsstyrelsen särskilt positivt på utredningens förslag att brotten

mot tjänstemän i 17 kap. brottsbalken ska läggas till bland de brott som kan utgöra olaga förföljelse enligt 4 kap. 4 b § brottsbalken.

13.9 Minskad exponering av namn i beslut och andra handlingar som dokumenterar åtgärder

Länsstyrelsen instämmer i utredningens uppfattning att dokumentation och möjlighet till insyn i myndigheters verksamheter är av grundläggande betydelse för rättssäkerhet, spårbarhet och kontroll av förvaltningen samt att eventuella inskränkningar i detta ska vara väl avvägda och ha god effekt. Dock stämmer inte länsstyrelsens bild med den som utredningen redovisar vad gäller flera av de utgångspunkter som utredningen har för sin bedömning.

Utredningen lyfter fram att utsatta yrkesgrupper generellt sett har ingående kontakter med samma person där interaktion och kommunikation är grundläggande för arbetets resultat. Vidare anges i betänkandet att namnet på tjänstemän därför ofta redan är känt för den enskilde samt att det är störst risk för en offentliganställd att utsättas för våld, hot och trakasserier i det direkta mötet med den enskilde. Detta stämmer inte med hur det ser ut för länsstyrelsens medarbetare. Handläggningen som myndighetens utsatta yrkesgrupper utför är huvudsak skriftlig. Handläggarna har endast enstaka direkta kontakter med de enskilda som är föremål för länsstyrelsens verksamhet. Det är därför inte alls säkert att den anställdes namn redan är känt. Därmed utgör det inte ett argument för att inte vidta någon åtgärd i detta avseende.

De åtgärder som utredningen anger redan finns till hands för myndigheter för att minska exponeringen av enskilda medarbetares namn har enligt länsstyrelsens mening försumbar effekt. Eftersom det inte finns någon sekretessbestämmelse som gäller för myndighetsanställdas namn inom ramen för myndigheters handläggning, så har det liten effekt att undvika att ange namn vid kommunikering eller att använda anonymiserade tjänstekort. Även om den anställde använder ett sådant tjänstekort är hen, enligt länsstyrelsens tolkning av gällande rättsläge, skyldig att uppge sitt namn på en direkt fråga. Både viltområdet och djurskyddsområdet präglas dessutom av starka intresseorganisationer som aktivt arbetar med att kartlägga länsstyrelsens verksamhet. Det är vanligt förekommande att personer begär ut samtliga kontrollrapporter eller beslut som har skapats inom en viss tidsrymd, oavsett om personen har koppling till ett ärende eller ej. Detta innebär att

åtgärder som sker i den direkta kontakten med den enskilde har begränsad effekt för att minska dessa yrkesgruppers utsatthet.

Att försvåra tillgången till anställdas kontaktuppgifter genom en sekretessmarkering i folkbokföringsregistret är en väldigt ingripande åtgärd för den enskilde, som medför både svårigheter och ökade kostnader vad gäller att ingå avtal som mobilabonnemang, elavtal, få bostadslån och ta emot kallelser från vårdgivare. Mot den bakgrunden framstår det inte som rimligt att använda sekretessmarkering som skyddsåtgärd mer generellt bland länsstyrelsens anställda.

13.9.3 En möjlighet att i vissa fall underrätta om beslut utan att ange beslutsfattarens namn

Utredningens förslag om en möjlighet att utelämna namn i vissa underrättelser om beslut är ett steg i rätt riktning, men det är långt ifrån tillräckligt för att möta den verklighet som en del av länsstyrelsens anställda möts av idag. Länsstyrelsen hade därför önskat att utredningen lagt mer långtgående förslag när det gäller att minska exponeringen av offentliganställdas namn.

I det särskilda yttrandet av experten Ellinor Eriksson ges exempel på en rad åtgärder som Skatteverket gärna hade sett. Länsstyrelsen instämmer i de resonemang och förslag som läggs i det särskilda yttrandet. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta möjligheten att för de yrkesgrupper för vilka det har utfärdats ett särskilt tjänstekort, kunna fullgöra dokumentationsskyldigheten genom angivande av ett tjänstgöringsnummer. Den krets som omfattas av regleringen om särskilda tjänstekort är tydligt avgränsad i förordningen (1958:272) om tjänstekort och inskränkningen i dokumentationsskyldigheten blir därför väl definierad utan att präglas av godtycke.

I likhet med Skatteverkets förslag i det särskilda yttrandet anser länsstyrelsen att det vore önskvärt om regeringen övervägde att införa en ny sekretessreglering för offentliganställdas namn i de fall där enskilda handläggare riskerar att utsättas för hot, våld eller trakasserier. Genom en sådan reglering skulle de anställdas namn skyddas inte bara mot den enskilde som är föremål för myndighetens verksamhet utan även mot andra aktörer som arbetar med att kartlägga länsstyrelsens anställda. Genom reglerna om partsinsyn i 10 kap. 3 § OSL skyddas den enskilde partens rätt till insyn i ärendet särskilt. Skyddet anpassas också efter hur hotbilden ser ut och förändras, eftersom myndigheterna vid varje utlämnande

behöver pröva om situationen fortfarande är sådan att det är motiverat att sekretessbelägga den anställdes namn. Gissningsvis minskar behovet av att sekretessbelägga namn över tid. Det blir också möjligt för den enskilde att få en överprövning av myndighetens bedömning i de fall som namn sekretessbeläggs. Vidare innebär ett sådant här skydd att dokumentationskraven inte behöver påverkas eftersom sekretess skyddar den anställda i de fall det behövs.

14.3 Grundlagsskyddet för söktjänster

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att den otrygghet som finns för offentliganställda bottnar i vetskapen om att den anställdas namn ger tillgång till en mängd annan personlig information via internetsbaserade söktjänster. Har man ett ovanligt namn är namnet i praktiken att likställa med en kontaktuppgift, eftersom det gör det lätt att hitta personen på olika söktjänster.

Länsstyrelsen välkomnar därför den utredning som regeringen har tillsatt med uppdrag att göra en översyn om söktjänsters grundlagsskydd.

14.15 Alternativt förslag om ett starkare skydd för uppgifter inom den personaladministrativa verksamheten

Länsstyrelsen tillstyrker det förslag som utredningen har lämnat om att enskilda personliga förhållanden får ett starkare skydd i personaladministrativ verksamhet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med jurist Anna Månsson Nylén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. avdelningschef Therése Jernberg, avdelningschef Ulrika Lundberg samt tf. avdelningschef Henrik Häggström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.